

De voorzitters van de vaste commissies voor Veiligheid
en Justitie en voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Mevrouw L. Ypma en mevrouw W.J.H. Lodders
e-mail cie.vj@tweedekamer.nl

referentie 2015/1767/Cv/Hbe
contact Caroline Verkerk
betreft Rondetafelgesprek over problemen bij de aangiftes van verstandelijk gehandicapten
met betrekking tot zedendelicten en seksuele weerbaarheid en misbruik van mensen
met een verstandelijke beperking

Utrecht, 17 juni 2015

Geachte mevrouw Lodders en mevrouw Ypma,

'Het is een soort verslaving of misschien zelfs een vorm van radicalisering. De meisjes waar het om gaat worden steeds verder van hun soms onveilige huis en haard gedreven en gelokt. Met allerlei verleidings- en controletechnieken, door chantage, verkrachting en geweld komt het slachtoffer steeds meer onder het juk en in de ban van de mensenhandelaar', aldus een professional uit een organisatie voor Jeugd & Opvoedhulp.

Inleiding

Namens Jeugdzorg Nederland gaat mevrouw A. van de Maat tijdens het rondetafelgesprek in op de noodzaak om als jeugdzorgorganisaties samen te werken met politie en justitie. Zeker als een slachtoffer van een zedendelict wordt opgevangen en er sprake is van een verstandelijke beperking bij de jeugdige. In het kader van het Actieplan Aanpak meisjesslachtoffers van loverboys/mensenhandel in de zorg voor jeugd, wordt op dit moment gewerkt aan een handreiking voor jeugdzorgorganisaties met daarin opgenomen samenwerkingsafspraken met politie en justitie, waarbij ook aandacht is voor het bevorderen van aangiftebereidheid, preventie van weglopen en het omgaan met weglopers.

Van belang is dat iedere jeugdzorgorganisatie die (vermoedelijke) slachtoffers van mensenhandel opvangt en behandelt, een samenwerkingsrelatie aangaat met de lokale politie, zodat een netwerkanalyse kan worden opgesteld, de aangiftebereidheid van slachtoffers kan worden verhoogd en daders worden opgespoord. Overlegtafels en specifiek ingerichte verhoorkamers kunnen hierbij een rol spelen. Voor de jeugdzorgorganisaties is het van belang te weten wat wel en niet wettelijk toelaatbaar en mogelijk is bij een melding en/of aangifte vanuit de organisatie waar de jeugdige verblijft.

Te weinig samenwerking met politie en justitie

Bij de opvang van (vermoedelijke) slachtoffers van mensenhandel in de jeugdzorg is intensieve samenwerking met de politie en Openbaar Ministerie van belang. In de praktijk blijkt hiervan nog onvoldoende sprake en zijn zorg enerzijds en politie en Openbaar Ministerie anderzijds nog twee gescheiden werelden. Dit geldt bijvoorbeeld voor de opsporing. De inrichting van verhoorkamers in diverse organisaties in het kader van een pilot is een belangrijke vooruitgang.

Bescherming van slachtoffer optimaliseren

Belangrijk is om samenwerking met de politie rond signalering, opvang, eventuele onttrekking en heropname vorm te geven zodat de bescherming van het (vermoedelijke) slachtoffer geoptimaliseerd wordt en revictimisatie bij het verlaten - al dan niet met toestemming - van de jeugdzorgorganisatie wordt voorkomen. Mochten (vermoedelijke) slachtoffers zich toch onttrekken, dan is het van belang dat informatie over waar, naar wie en hoe ze zijn weggelopen wordt verzameld en dienen ze vanzelfsprekend zo snel mogelijk gevonden en teruggebracht worden. Om dit zo goed mogelijk te laten verlopen, moet voor alle betrokken partijen duidelijk zijn wat van ieder verwacht wordt en wie waarvoor verantwoordelijk is. Zeker bij jeugdigen met LVB problematiek is het van belang aandacht te besteden aan stabilisatie. Informatie moet tijdig worden uitgewisseld en men moet elkaar snel en onbelemmerd kunnen vinden in crisissituaties. Op dit moment is deze samenwerking op veel punten nog voor verbetering vatbaar. Dit geldt zeker voor de wisselwerking tussen het behandeltraject voor de jeugdige vanuit de jeugdzorgorganisaties en vereisten op het gebied van getuigenissen en bewijsmateriaal. Meisje die niet direct bereid zijn tot het doen van aangifte, kunnen in een later stadium van de behandeling wel deze stap willen maken.

Zorgtafels in Rotterdam

In Rotterdam is goede ervaring opgedaan met de zogenaamde 'zorgtafel' waarin diverse instanties rond slachtoffers van loverboys/mensenhandel samenwerken. Deze samenwerking is cruciaal in het voorkomen dat meisjes opnieuw slachtoffer van seksueel geweld of mensenhandel worden. Uit gesprekken met experts mensenhandel van de politie komt naar voren dat het niet altijd duidelijk is welke veiligheidsregio of welk regiokorps leidend is in de opsporing als er sprake is van onttrekking c.q. weggelopen van een (vermoedelijk) slachtoffer uit een instelling. Een (vermoedelijk) slachtoffer dat zich onttrekt aan een jeugdzorgorganisatie in een bepaalde regio vertrekt vaak naar de regio waar ze vandaan kwam. In dit soort gevallen wordt het oorspronkelijke regiokorps dat verantwoordelijk was voor eventueel politieonderzoek meestal niet altijd op de hoogte gebracht van de onttrekking waardoor soms kostbare tijd verloren gaat. Daarnaast beschikt de politie volgens deze experts over veel informatie uit het onderzoek waar in de behandeling wellicht op kan worden aangesloten. Deze kennis kan in de praktijk vaak onvoldoende benut worden. Hierdoor is het ook lastiger om de veiligheid van het meisje bij heropname te waarborgen. De instelling van de zorgtafel zoals in Rotterdam helpt om de wereld van zorg en politie/justitie en de informatie kloof te overbruggen.

Actieplan Aanpak meisjesslachtoffers van loverboys/mensenhandel in de zorg voor jeugd

Vanuit het actieplan wordt een handreiking opgesteld voor jeugdzorgorganisaties voor de samenwerkingsafspraken met politie en justitie. De jeugdzorgorganisaties hebben afgesproken deze samenwerkingsafspraken in hun werkwijze te implementeren en borgen. Het is nodig dat zorg enerzijds en politie en Openbaar Ministerie anderzijds goed samenwerken zodat informatie snel uitgewisseld wordt zodat voor alle betrokken partijen duidelijk is welke verantwoordelijkheid men draagt. Initiatieven als de Rotterdamse zorgtafel en verhoorkamers kunnen hierbij een rol spelen. De aandacht voor aangifte dient standaard deel uit te maken van de aanpak. Dit draagt bij aan het voorkomen van revictimisatie. Voor zover de privacywetgeving dat toelaat, is er sprake van gegevensuitwisseling. Ook bij vermoedelijke slachtoffers is het van belang om de rol van de politie hierin te expliciteren.

Graag denk ik namens Jeugdzorg Nederland mee over een dekkend landelijk netwerk van zorgcoördinatoren. Van belang is best practice van casusoverleggen en zorgtafels actief te verspreiden.

Met vriendelijke groet,

A. van de Maat

Woordvoerder aanpak seksueel misbruik
Jeugdzorg Nederland